

«...bortsett fra at Norge ikke fikk atomkraftverk, har de ikke fått til noen ting.»

ERLING FOSSEN OM MILJØBEVEGELSEN TIL DAGBLADET

Innhold:

Dårligst på naturskog

Norge er dårligst i Nord-Europa når det gjelder å ta vare på naturskog. – Vi har minst naturskog igjen og minst vern, sier Naturvernforbundets Gjermund Andersen.

• side 2

Sponser vannkraftutbygging

Vannkraftutbygging blir billigere. Enøk og nye fornybare energikilder får mindre, i regjeringens forslag til revidert nasjonalbudsjett.

• side 4

Oppdrett i verneområde

Flere hundre tusen smolt er ulovlig satt ut i verneområdet Froan i Sør-Trøndelag. Kommunen støtter oppdrettsanlegget.

• side 6

Vil ha gassrør til Grenland

Hydro vil bygge gassrør til Grenland. Ledningen skal forsyne lokal industri med råstoff, men kan også forsyne flere gasskraftverk.

• side 7

Skog frigir CO₂

Verdens skoger kan bli netto utslippskilder av CO₂, viser rapport fra FNs klimapanel.

• side 8

Forbudt på båter, lovlig på husveggen

Miljøgiften TBT ble forbudt brukt på småbåter i 1990, men fortsatt kan du smøre giften på husveggen. (Foto: Birger Areklett/Samfoto.)

I 1990 ble miljøgiften TBT forbudt på småbåter. Likevel er giften fram til i dag brukt i store mengder i beis, maling og treimpregnering. I 1998 ble det brukt mer TBT til disse produktene enn til bunnstoff for store skip.

TBT er svært giftig for vannlevende organismer, og kan også være skadelig for mennesker. Myndighetenes mål for miljøgiftgruppen er "vesentlig reduksjon" innen 2010. Målet skal nås ved hjelp av forbudet mot TBT på store skip. Forbud mot TBT i beis og maling er ikke aktuelt som virkemiddel.

• side 3

– Strømmen blir dyrere i fremtiden

– Det er godt grunnlag for å si at det blir dyrere med strøm i årene som kommer, sier olje- og energiminister Olav Akselsen. Han vil redusere veksten i strømforbruket, men tror det er utopisk å snu den.

Akselsen varsler samtidig at flere vassdrag vil bli lagt i rør.

– Jeg mener at vi fortsatt må ha en viss utbygging av vannkraft i Norge. Men vi har allerede bygd ut mye, og nå er mange elver vernet. Det er få drivverdige prosjekter igjen, sier Akselsen.

• side 5

Tilbake til fortiden

Stoltenberg-regjeringen vil gjøre det billigere å bygge ut de siste vassdragene. I forslaget til revidert nasjonalbudsjett er investeringsavgiften på 7 prosent fjernet,

Leder

ikke bare for opprusting og vedlikehold av eksisterende vannkraftanlegg, men også for nybygging. En gavepakke til blant annet Opplandskraft som vil bygge ut Øvre Otta-vassdraget. Også andre kontroversielle utbygginger som Sauda i Rogaland og Hatteberg i Hordaland vil det nå bli billigere å gjennomføre. Med regjeringens nyspråk blir avgiftsfritaket på over 100 millioner kroner i året omtalt som "enøk". Men det er enøk og nye fornybare energikilder som taper, når investeringer i vannkraft blir billigere. Situasjonen forverres ytterligere ved at regjeringen reduserer bevilgningene til enøk og nye fornybare energikilder med 57 millioner kroner – drøyt 20 prosent.

Slik fortsetter Jens Stoltenberg sin kamp mot en miljøvennlig energiforsyning. En kamp han begynte med kraftige kutt i enøk-bevilgningene da han styrte Nærings- og energidepartementet fra 1993 til -96.

Det er ikke vanskelig å spå resultatet av regjeringens politikk: Ved å holde bevilgningene nede vil resultatene bli tilsvarende lave. Energiforbruket fortsetter å stige, mens produksjonen fra nye fornybare energikilder holdes nede.

Slik legger regjeringen til rette for utbygging av de siste vassdragene, og i neste omgang bygging av forurensende gasskraftverk. ■

Dårligst i Nord-Europa på naturskog

En fersk rapport fra Taiga Rescue Network viser at Norge er dårligst i klassen når det gjelder å ta vare på naturskog.

N&M Bulletin
KRISTIAN JAHRE

Naturskog er en betegnelse på særlig gammel skog. Naturskog behøver ikke være fullstendig uberørt på samme måte som urskog, men har beholdt mange av urskogens funksjoner og trekk og inneholder blant annet mye død skog.

Taiga Rescue Network (TRN) offentliggjorde nylig en rapport som viser at Norge har lite å skryte av når det gjelder å ta vare på naturskogen.

– Vi har minst naturskog igjen, og vi har minst vern. Bare én prosent produktiv skog er vernet. Sverige og Finland har vernet rundt fire prosent og vil sannsynligvis øke til fem prosent, sier Gjermund Andersen, leder i Naturvernforbundets skogutvalg.

Naturvernforbundet har levert de norske bidragene til TRNs rapport "Last of the last". TRN er en sammenslutning av organisasjoner som jobber for å ta vare

på barskogene på den nordlige halvkule.

– Hva er det som truer naturskogene?

– Hovedtrussel er skogbruk. Det som skjer ved hogst er at man omformer livsmiljøet for en rekke arter. 1400 arter i norske skoger står oppført som truet på Direktoratet for naturforvaltningens rødliste. Vi regner med at skogbrukets metoder er hovedtrussel for 1000 av disse, sier Andersen.

Hemmelligholdt informasjon

Naturvernerne krever nå at alle naturskogområdene i Norge umiddelbart vernes etter naturvernloven.

– Hvor mye naturskog har vi igjen i Norge?

– Det er vanskelig å si. Norge mangler fullstendige registreringer av biologisk viktig skog. Det vi vet om i dag utgjør om lag tre prosent av den produktive skogens areal. Et av kravene våre er derfor

at det gjennomføres en fullstendig kartlegging, sier Andersen.

Naturvernforbundet krever i tillegg full åpenhet til alle opplysninger om slik registrering. I dag blir mye av denne informasjonen hemmeligholdt av skogbruket.

Dessuten mener naturvernerne at den nye skogloven, som nå er under utarbeiding, må likestille økologi og økonomi.

– Store områder viktige

Trillemarka og Rollagsfjell i Buskerud er ifølge Andersen det største sammenhengende området med naturskog i Norge. Med sine 145 kvadratkilometer er området alene større enn den såkalte Verneplan II for barskog. Verneplan II legger opp til å verne 120 kvadratkilometer og ventes å være ferdig om et par år. Andersen lover nå kamp for å ta vare på Trillemarka og Rollagsfjell.

– Heretter vil vi ikke finne oss i inngrep i noen områder med naturskog, men Trillemarka og Rollagsfjell er spesielt viktig på grunn av størrelsen. Det skal ikke mer enn en vei eller en større hogst til, før det ikke lenger er stort og sammenhengende. Størrelsen i seg selv utgjør faktisk en verneverdi, sier Andersen. ■

Mistet patent på soppmiddel

Den europeiske patentmyndigheten (EPO) har inntratt en patentrettighet fra selskapet WR Grace.

Patentet gjaldt et soppmiddel som har sin virksomme bestand-

del fra Neem-treet. Hovedpunktet i anken har vært at en kjent og velbrukt naturressurs ikke kan patenteres som en ny oppfinnelse.

– Vi er glade for EPOs beslutning som er en anerkjennelse av

den tredje verdens rettigheter, sier Linda Bullard i en pressemelding. Bullard leder den internasjonale samarbeidsorganisasjonen for økologisk landbruk. ■

Giftig maling og beis

Bunnstoffgiftene TBT er forbudt på småbåter og skal ikke brukes på store båter fra 2004. I 1998 ble det brukt mer av miljøgiftene til beis, husmaling og treimpregnering enn til bunnstoff.

N&M Bulletin
TOM ERIK ØKLAND

I 1998 ble det brukt til sammen 31,6 tonn TBT til treimpregnering, maling og beis. Det var 3,4 tonn mer enn hva som ble brukt i skipsmaling samme år. Allerede i 1990 ble stoffet forbudt som tilsetning til bunnstoff for båter under 25 meter. Fra og med 2004 er stoffet også forbudt på større båter. Noe forbud mot bruk i beis, maling og til treimpregnering er ikke aktuelt, selv om giften har alvorlige skadevirkninger for både mennesker og miljø. Statens forurensningstilsyn (SFT) er likevel optimistisk i forhold til utviklingen.

Nedgang i sikte

– Vi har ikke tallene klare, men alt tyder på at bruken til maling og beis har gått kraftig ned i 1999. Det er nok blant annet et resultat av prosjektet "Produktorientert miljøstrategi for maling og lakk", forteller seksjonssjef Erik Høygaard ved SFT.

Ifølge Høygaard er det stort sett mindre produsenter av maling og beis som har holdt på bruken av TBT. De store produsentene har faset ut tilsetningen tidligere.

– For en del år siden var TBT et ganske vanlig tilsetningsstoff i beis, siden det ga produktene meget god holdbarhet. Etter hvert som produsentene har oppdaget skadevirkninger i forbindelse med helse og miljø, har bruken gått ned, sier Høygaard.

Vesentlig reduksjon

TBT som treimpregneringsmiddel har hovedsakelig blitt brukt til vinduer og dører. Produktene blir levert ferdig impregnert med TBT. I 1998 ble det brukt 6,6 tonn TBT til impregnering.

– For denne produktgruppen kjenner vi ikke til utviklingen i forbruk, sier Høygaard.

Myndighetene har satt TBT på listen over prioriterte kjemiske stoffer. Målsetningen er å redusere bruken av TBT vesentlig innen 2010. Høygaard er opti-

mist i forhold til målet, særlig fordi TBT omfattes av forbud på store båter fra 2004.

– Så lenge stoffet ikke kan påføres båter fra 2004, regner vi med at forbruket her går til null. Kombinert med nedgang i bruk av TBT i maling og beis vil det bety en vesentlig reduksjon i TBT-bruken allerede fra 2004, sier Høygaard.

▼ fakta

- **TBT (tributyltin) og TFT (trifenylytin) er menneskeskapt miljøgifter.**
- **Stoffene brukes i maling, beis, treimpregnering og bunnstoff til store båter. Nye undersøkelser har også påvist TBT i produkter som kjøkkensvamber og bleier.**
- **Miljøgiftene er tungt nedbrytbare, og oppkonsentreres i næringskjeden. De er svært giftige for vannlevende organismer. Det er påvist reproduksjonsskader på snegler og skjell som følge av TBT-forurensning. TBT og TFT er også giftig for mennesker. Stoffene forbindes med nerveskader, samt irritasjon på åndedrett, hud og øyne.**

Barns kjemiske hverdag på TV

Miljøverndepartementet og Statens Informasjonstjeneste vil bruke 400 000 kroner på en TV-snutt om barns kjemiske hverdag.

N&M Bulletin
TOM ERIK ØKLAND

Innslaget skal vises på NRK som et av flere "Fulle Fem"-innslag fra Statens Informasjonstjeneste. Bakgrunnen for satsingen er Statens forurensningstilsyns nye brosjyre "Barns kjemiske hverdag". Ifølge Miljøverndeparte-

mentet (MD) er det behovet for å nå andre målgrupper enn småbarnsforeldre som er årsaken til TV-satsingen.

– Brosjyren fra Statens forurensningstilsyn deles ut på helsestasjoner og apotek, og når deretter fram til småbarnsforeldre. Ved hjelp av NRK ønsker vi å nå fram til andre som har kontakt

Vil utnytte spillvarme

Hydro vil utnytte spillvarmen fra fabrikkene i Grenland.

N&M Bulletin
AUDUN GARBERG

Totalt bruker Hydros fabrikker i området 18 TWh energi. Av dette går halvparten ut som varmtvann eller damp.

– I TWh er så varmt at det teoretisk sett kunne vært fanget opp til bruk i for eksempel industrielle tørkeprosesser, forteller assisterende direktør Per Wold ved Hydro Porsgrunn Industripark. I TWh tilsvarende årsforbruket av elektrisitet i 50 000 husstander.

Hydro har nå inngått samarbeid med Skiensfjordens Kommunale Kraftselskap og Birka energi om utnyttelse av spillvarmen. Sammen har de søkt om offentlig støtte til et 20 MW anlegg for vannbåren varme.

– Hvis søknaden blir innvilget, setter vi igang utbygging av et distribusjonsnett tidlig neste år, sier Wold.

Etter hvert ser han for seg at Hydro kan utnytte større deler av spillvarmen. For eksempel ved at det settes krav om at nybygg legger til rette for vannbåren varme. Prisen for fjernvarmen vil ligge på samme nivå som strømprisen. ■

Lekkasje i atom-ubåt

Kjølesystemet til reaktoren i en britisk atom-ubåt sprang lekk 19. mai. Reaktoren ble stengt og båten taet til Gibraltar.

"Strålingsnivået er normalt i ubåten og vi fortsetter med rutinemålinger", skrev de britiske styrkene på Gibraltar i en pressemelding etter ulykken. HMS Tireless ble bygd i 1984 og satt i drift i 1985, melder Planet Ark. ■

Billigere å bygge ut Øvre Otta

57 millioner i avgifts-rabatt får utbyggerne av Øvre Otta fra regjeringen. Samtidig kuttes bevilgningene til enøk og nye fornybare energikilder med like mye.

N&M Bulletin
AUDUN GARBERG

I revidert nasjonalbudsjett foreslår regjeringen å gi de som investerer i vannkraft fritak for investeringsavgift. Avgiften er i dag på syv prosent. Fritaket gjelder både opprusting, utviding og nybygging av vannkraftverk.

Øvre Otta

Stortinget vedtok i fjor å åpne for delvis utbygging av Øvre Otta-vassdraget. Den omstridte utbyggingen er kostnadsberegnet til 880 millioner kroner. Fritak for investeringsavgift gjør at utbyggingen blir rundt 57 millioner kroner billigere.

Tidligere krevde utbygging

av Øvre Otta en kraftpris på minst 14 øre pr kilowattime (kWh). Nå er utbyggingen lønnsom med en kraftpris på 13 øre.

– *Betyr dette at utbyggingen kan starte tidligere?*

– Det er ikke umulig. Når vi får den endelige konsesjonen – noe Stortinget nærmest har forutsatt at vi får – er neste spørsmål når vi setter spaden i jorda. Reduserte kostnader er et vesentlig element i forhold til når en Øvre Otta-utbygging vil bli iverksatt, sier direktør Oddleiv Sæle i Opplandskraft.

Anslag fra Olje- og energidepartementet viser at avgiftsfritaket vil bety 96 millioner i tapte inntekter for staten i år. Til neste år vil summen øke til 115 mil-

lioner. Departementet har imidlertid ikke beregnet hvor mye ny kraft som vil bli bygd på grunn av tiltaket.

Advarer

Samarbeidsrådet for Naturvern-saker (SRN) aksepterer rene opprustingstiltak, men advarer mot avgiftsfritak for utvidelser og nybygging. “Reduserte kostnader gjennom avgiftslettelse for nye vannkraftutbyggingsprosjekter kan føre til enda mer naturødeleggelser. Forslaget er også i strid med de overordnede målsettingene i energimeldingen om å begrense forbruket og produsere 5 TWh ny fornybar varme i 2010”, skriver SRN i et brev til Stortingets finanskomite.

Enøk-kutt

Bevilgningene til enøk og nye fornybare energikilder foreslår

regjeringen å kutte med 57 millioner kroner, fra dagens nivå på 280 millioner kroner.

– Småpenger til fornybar energi blir enda mindre, sier styreleder Erik Eid Hohle i Norsk Bioenergiforening.

– Dette gir jo et signal til bransjen om å satse mindre. Det gir også liten forutsigbarhet. De vedtar ett budsjett og kutter ned etterpå. Det kan få konsekvenser flere år fremover.

Bare under posten til utbygging av vannbåren varme har Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) mottatt søknader om 556 millioner kroner. I utgangspunktet var det satt av 90 millioner til dette formålet.

Hvilke energikilder som skal rammes av kutt, vil NVE ikke foreslå før revidert nasjonalbudsjett er behandlet av Stortinget midt i juni.

Kutter sykkelveier

Statens vegvesen må spare inn 387 millioner kroner. Kuttene rammer sykkelveier og kollektivtransport.

Ikke ett eneste veiprojekt blir stanset som følge av regjeringens forslag til revidert nasjonalbudsjett. 130 millioner tas fra anleggsdriften på riksveinettet. Det rammer små tiltak for kollektiv-

transporten og bygging av gang- og sykkelveier. 105 millioner tas fra posten som blant annet dekker grøntarealer, rasteplasser og skiltvask, skriver Vegavisa, internbladet til Statens vegvesen. Kommuner og fylkeskommuner får 102 millioner mindre i overføringer til trafikksikkerhetstiltak og forsterkning av fylkesveier.

Noen av forslagene i revidert nasjonalbudsjett:

- Kalking av vassdrag reduseres med 15 millioner kroner.
- Forebygging av rovdyrskader får 12 millioner kroner ekstra.
- Avgiften på diesel reduseres med 20 øre pr liter.
- CO₂-avgiften for innenriks godstransport til sjøs økes fra 100 til 180 kroner pr tonn CO₂.
- Avgiften på kombibiler og minibusser økes til henholdsvis 55 og 35 prosent av avgiften på personbiler.
- Svovelavgiftens laveste sats økes fra 3 til 6 kroner pr kilo SO₂. Dette vil blant annet gjelde bruk av koks og kull i prosessindustrien.
- Ombruksemballasje som returflasker fritas for investeringsavgift.
- Bevilgningene til enøk og nye fornybare energikilder kuttes med 57 millioner.
- Opprusting og utbygging av vannkraft fritas for investeringsavgift på 7 prosent.
- Støtten til å utnytte avfall til energi og konvertere fra fyringsolje til fornybare energikilder, reduseres med 3 millioner.
- Tiltak til Lokal agenda 21 og bærekraftig by- og tettstedsutvikling kuttes med 6 millioner kroner.

– Strøm blir dyrere i fremtiden

– El-priser kan i fremtiden bli et viktigere miljøpolitisk virkemiddel, sier vår ferske olje- og energiminister Olav Akselsen. Han vil redusere veksten i strømforbruket, men tror det er utopisk å snu den.

N&M Bulletin
ANDERS WAAGE NILSEN

Økonomisk vekst, befolkningsøkning og kulturelle endringer skaper økt behov for elektrisk kraft. Problemet med økende strømforbruk er ikke lenger bare et miljøpolitisk tema. Det er i høyeste grad også en realpolitisk utfordring. Klarer Akselsen å snu utviklingen?

– Nei. Vi klarer ikke å stoppe opp på det forbruket vi har i dag. Det er stadig flere mennesker som bor i dette landet, og de som bor her, lever lenger. Dessuten ser vi at måten vi organiserer oss på er i endring. Flere bor alene, og det er ikke politikernes oppgave å tvangslytte folk. Samtidig er det klart at det brukes mye unødvendig strøm, sier ministeren.

Unormale år

– *Når utbyggere skal svartmale kraftkrisen, brukes gjerne begrepet*

Topptungt i Malmø

Mandag 28. til onsdag 31. mai møtes 100 miljøvernministere i Malmø i Sverige. De skal diskutere utfordringer og strategier for miljøvern i det 21. århundre. FN's miljøprogram, UNEP, arrangerer møtet i samarbeid med den svenske regjeringen.

– Hovedtemaene på møtet blir store miljøutfordringer i det nye århundret, privat sektor og miljø, og ansvar og roller i en globalisert verden, opplyser informasjonssjef Anders Renlund ved UNEPs regional-kontor i Geneve.

I tillegg til de hundre miljøvernministrene forventer Renlund at møtet blir besøkt av 500 forretningsfolk og forskere.

“normalår” for å beskrive hvor lite kraft vi egentlig produserer. Synes du begrepet “normalår” er helt uproblematisk?

– Jeg foretrekker å bruke begrepet “gjennomsnittår”, som egentlig er det samme. For å få et bilde av hvor mye kraft vi normalt vil produsere, bruker vi nå et gjennomsnittstall på nedbør i løpet av seksti år. Foreløpig har

vi valgt å ikke justere denne målemetoden.

– *De siste tre år har vi vært nettoimportør av kraft i et par år. Har vi egentlig en kraftkrise i Norge?*

– Vi har lenge hatt en vekst både i forbruk og i produksjon. Men på nittitallet har forbruket økt mer enn produksjonen. Samtidig har det regnet mer enn normalt, slik at vi ikke har fått et riktig bilde av tilstanden. Vi velger å ikke basere våre beregninger på at det skal regne mer i fremtiden.

Kan øke el-avgift

– *Fossile brenslar har lenge vært avgiftsbelagt for å dempe for-*

bruket. Er dette en måte å løse krisen på?

– Jeg aviser ikke at el-avgiften kan bli et viktigere miljøpolitisk virkemiddel fremover. Vi utreder for tiden de sosiale konsekvensene av en slik avgift. En løsning kan være å ta utgangspunkt i et mål for normalforbruk, og legge en avgift på forbruket som overstiger dette tallet.

– *Så det er grunn til å forvente at elektrisitet blir mer kostbart for forbrukerne?*

– Det er godt grunnlag for å si at det blir dyrere med strøm i årene som kommer. Men det skjer ting i markedet, også.

Vil bygge ut vassdrag

Vi må fortsatt ha en viss vannkraftutbygging i Norge, mener Olje- og energiminister Olav Akselsen. Energiministeren er skeptisk til en ny verneplan for vassdrag.

– Vannkraftepoken er over, proklamerer Akselsen, i likhet med de fleste andre politikere. Likevel konstaterer han at det ligger stabler med konfliktfylte vassdragsplaner på ministerpulten. Frontene mellom utbyggerinteresser og miljøvernere er steile.

– Jeg mener at vi fortsatt må ha en viss utbygging av vannkraft i Norge. Men vi har allerede bygd ut mye, og nå er mange elver vernet. Det er få drivverdige prosjekter igjen. Innenfor eksisterende reguleringer kan mye gjøres. Det bør vi prøve å utnytte, sier minister Akselsen.

– *I forbindelse med behandlingen av Energimeldingen viste dere, i samarbeid med Høyre og Frp, til at det ligger et potensial på 7,5 TWh i opprustning og utvidelse av eksisterende vannkraftanlegg. Vet du hvilke prosjekter som er inkludert i dette potensialet?*

– Dette potensialet er kommet fram gjennom Samla Plan 1 og delvis gjennom Samla Plan 2. Men jeg har ikke den listen foran meg for hvilke vassdrag dette gjelder.

– *Er det da noen grunn til å betrakte dette potensialet som helt uproblematisk?*

– Nei, det er det ikke. Hver

enkel sak må selvfølgelig vurderes isolert. Men det må være mulig å iverksette en del utbygginger uten at det blir problematisk.

– *Potensialet inkluderer både Sauda-utbyggingen, Beinhelleren, nesten alle de mindre opprustningsprosjektene til BKK.*

– Vi får se nærmere på hver enkeltsak etterhvert som de legges fram.

– *Hvordan stiller du deg til miljøbevegelsens krav om utarbeidelse av en ny Verneplan 5 for vassdrag?*

– Jeg har ikke noen bestemt holdning til dette spørsmålet ennå. Representanter fra utbyggerinteressene har kommet med tilsvarende krav om at det skal utarbeides en ny Samla plan. Jeg er skeptisk til å bruke mye tid på planarbeid. Det er mye annet som skal gjøres.

**Vi takker
Den norske
Postorganisasjon
for støtten.**

Norges Naturvernforbund

Ulovlig oppdrett i verneområde

Uten tillatelse er flere hundre tusen unglaks blitt satt ut i oppdrettsanlegg inne i verneområdet Froan i Sør-Trøndelag.

N&M Bulletin
KRISTIAN JAHRE

Oppdrettsfirmaet Salmar ga paker i vedtak fra både Fylkesmannen i Sør-Trøndelag og Direktoratet for naturforvaltning (DN). 4. mai satte de ut flere hundre tusen smolt i verneområdet Froan i Frøya kommune.

Sykdom i anlegget

For to år siden fikk Salmar dispensasjon fra verneforskriften for Froan landskapsvernområde til å drive fiskeoppdrett. Bedriften hadde fått sykdom i et av sine anlegg og dermed et akutt behov for ny lokalisering. Fylkesmannen ga de nødvendige dispensasjonene, under forutsetning av at det midlertidige anlegget ble avviklet innen juli 2000.

I fjor høst søkte Salmar om dispensasjon for ytterligere to år. Søknaden ble avslått hos Fylkesmannen, og deretter hos DN.

Da hadde Salmar, som tydeligvis gamblet på å få ordnet med tillatelsene, allerede kjøpt inn smolt. Siden smolten etterhvert måtte settes i sjøen, søkte bedriften på ny om midlertidig dispensasjon, men denne gangen på en ny lokalitet i Froan.

Naturfaglig vernevalg

Etter å ha fått avslag også på denne søknaden, konstaterer vi at de likevel har valgt å sette ut smolten. Det nye området er forøvrig verne naturfaglig sett enn det tidligere området. Det må også nevnes at området Salmar nå har tatt i bruk ikke er godkjent av veterinærmyndighetene, sier Knut Fossum hos DN.

– Har dere satt ut smolt uten tillatelse, direktør Leif Inge Nordhammer?

– Vi har tillatelse til å være i Froan-området fram til 1. juli, svarer en ordknapp Nordhammer.

– Stemmer det at området

aldri tidligere har vært brukt til oppdrett, og at det heller ikke er gitt tillatelse til dette?

– Det stemmer at vi ikke har hatt fisk på akkurat denne lokaliteten, men alt er i orden. Området er klarert, det eneste vi mangler er en utslippstillatelse, bedyrer Nordhammer

Ingen anger fra Salmar

Verdens Naturfond (WWF) har nå politianmeldt Salmar.

– Da Salmar satte ut fisken, visste de at dette var stikk i strid med loven. De hadde nettopp søkt om å gjøre dette, og avslaget de fikk var helt entydig. Derfor har vi anmeldt Salmar til politiet, sier generalsekretær Rasmus Hansson i WWF.

Salmardirektør Nordhammer kommenterer anmeldelsen slik:

– Vi regner med at behandlingen av Stortingsmelding 43 om bruk og vern i kystsonen vil tillate oss fortsatt drift av oppdrett.

Forskningsprosjekt

I stortingsmeldingen har Energi- og miljøkomiteen foreslått å knytte Salmars oppdrett til et forskningsprosjekt og dermed

tillate fortsatt drift.

– Er det ikke betenkelig å sette til side norsk lov og forskuttere en behandling i Stortinget?

– Jo, for så vidt. Men for oss dreier dette seg om biologi. Smolten må i sjøen, ellers dør den. Vi har utsatt utsettingen så lenge som mulig, og når vi gjorde det vi gjorde, valgte vi å støtte oss til den innstillingen energi- og miljøkomiteen har gitt til saken, sier Nordhammer.

Hansson finner ingen formidende omstendigheter i Salmars forklaring.

– Det var ulovlig å sette ut smolt da de gjorde det, og dermed har de begått en kriminell handling. Norsk lov kan ikke tilbakedateres, slår han fast.

Fagetatene tilslidesatt?

Stortingsmeldingen "Vern og bruk i kystsonen" ble behandlet av Stortinget torsdag denne uke – altså etter at N&M Bulletin gikk i trykken. Hvis Stortinget vedtok meldingen som den er fremlagt, betyr det at både Fylkesmannen i Sør-Trøndelag og DN's vurderinger blir satt til side.

Kommunen støtter Salmar

Rett før Salmar satte ut smolt i Froan, oppfordret ordfører Jan Otto Fredagsvik (Ap) i Frøya kommune Salmar til å gi blaffen i avslaget fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Dermed er også han blitt anmeldt av WWF.

– Vi oppfatter dette som en oppfordring til ulovlig handling, sier generalsekretær Rasmus Hansson i WWF.

N&M Bulletin har ikke lyktes med å få ordfører Fredagsvik i tale, men varaordfører Øyvind Johansen forteller at ordførerens uttalelse var diskutert i kommunestyret på forhånd.

– Et enstemmig kommunestyre stiller seg bak ordførerens uttalelse, sier Johansen.

– Har ikke kommunen noen betenkeligheter med å sette lov-

verket til side og forskuttere en stortingsbehandling på denne måten?

– Jeg skjønner at dette kan sette kommunen i et litt dårlig lys, men vi må huske at selve Stortingsmelding 43 er ferdig. Den må bare godkjennes i Stortinget, og dette har av ulike årsaker trukket noe ut i tid. De helt tydelige signal vi har fått, levner heller ikke noe tvil om at Stortingsflertallet vil gå inn for fortsatt oppdrett i Froan. Vårt argument for å oppfordre til å sette ut smolten er at det ikke var mer å gå på i tid. Oppdrett er tross alt en av de største næringene i kommunen og er viktig for hele lokalsamfunnet, sier Johansen.

Gasskraftverk til Grenland?

Hydro vil legge gassrørledning til Grenland. Ledningen skal ha kapasitet stor nok til å forsyne flere gasskraftverk.

N&M Bulletin
AUDUN GARBERG

– Vi er primært opptatt av å sikre konkurransesituasjonen for ammoniakfabrikken vår. Den kan ta av en halv milliard kubikkmeter gass i året, forteller assisterende direktør Per Wold ved Hydro Porsgrunn Industripark.

I tillegg kan Hydro på Herøya og annen prosessindustri i Grenland utnytte 250 til 300 millioner kubikkmeter.

Gasskraft ikke på dagsorden

Gassrørledningen vil ha kapasitet til å frakte rundt 2 milliarder

kubikkmeter gass i året. I tillegg til industrien kan ledningen forsyne to gasskraftverk på størrelse med de Naturkraft planlegger i på Vestlandet.

– Mange vil nok komme på ideen å bygge gasskraftverk. Det er ikke vår agenda, men vi tar det til etterretning. Det er også mulig å føre ledningen videre til Østfold, der det er behov for noen hundre millioner kubikkmeter gass, sier Wold. Han forteller at Hydro ikke har vært i kontakt med potensielle kjøpere som er interessert i å bygge gasskraftverk.

– En slik ledning kan i beste fall være på plass om fem år. Da

kan det ha skjedd noe både i debatten om gasskraftverk og i forhold til teknologien, sier Wold.

Vil ha gasskraft

– Generelt synes vi det er greit å bruke gassen til denne type virksomhet. Men vi er redd for at dette vil presse frem gasskraftverk i Grenland, sier Natur og Ungdom-leider Einar Håndlykken.

– Hydro sier de ikke er interessert i å bygge gasskraftverk?

– Det kan jeg godt tro på. Problemet er at andre kan ha lyst til å bygge, og det åpner Hydro for. Så vi kommer til å følge dimensjoneringen av gassrøret med et årvåkent blikk, sier Håndlykken.

Storingsrepresentant Bent Hegna (Ap) ser derimot svært gjerne bygging av gasskraftverk i Grenland.

– Det er ikke noe sted i Norge hvor det er mer fornuftig å bygge gasskraftverk enn i Grenland. Her kan strømmen utnyttes fullt ut av industrien og en rekke biefakter kan også utnyttes, sier Hegna (Ap) til Varden.

EU fordobler alternativ energi

EU-kommisjonen planlegger å fordoble andelen nye fornybare energikilder fra 6 til 12 prosent i løpet av de neste 10 årene. Det er gode nyheter for dansk vindmølleindustri, skriver Økonomisk Ugebrev. Ifølge vindmølleprodusentene vil forslaget bety investeringer på 260 milliarder danske kroner i vindmøller.

Miljøvernorganisasjonene og energigjenvinning av avfall

Miljøfordelene ved å energigjenvinne avfall som ellers ville ha gått til deponi er tross alt fortsatt redusert metanutslippene fra fyl-linger, samtidig som den energi

Innlegg

som produseres kan erstatte olje, kull og gass til varmeproduksjon. Energigjenvinning vil både bidra positivt til reduksjon i utslipp av klimagasser og vil kunne forbedre det lokale miljøet. Bruk av strøm til oppvarmingsformål kan bli redusert.

På tross av dette er miljøvernorganisasjonene delte i synet på om energigjenvinning av avfall er miljøvennlig eller ikke.

Tydligst i sin motstand er Norges Miljøvernforbund.

Norges Naturvernforbund mener at energigjenvinning i enkelte tilfeller bør velges som sluttbehandling ut fra en miljømessig vurdering. Forutsetningen er at man har kontroll med utslippene. For å oppnå kontroll med utslippene må avfallet sorteres på forhånd, skriver sentralstyremedlem i Norges Naturvernforbund Ottar Michelsen i en avisartikkel.

Natur og Ungdom sier i et Søppelhefte utgitt i februar 2000: Forbrenning av avfall må kun brukes når alt annet er gjort for å redusere avfallsmengdene.

Miljøpartiet De Grønne ved Jan Bojer Vindheim sier i en kronikk i Adressavisen i mai: Forbrenning av trevirke og andre typer biobrensel kan være fornuftig, men det er viktig å understreke at forbrenning av usortert husholdningsavfall og andre ureine masser både hindrer materialgjenvinning og skaper nye miljøproblemer.

Miljøstiftelsen Bellona stiller seg positiv til energigjenvinning fra avfall når utslippene er lave og det ikke skjer på bekostning av fornuftige materialgjenvinningsordninger.

Hva er grunnen til at de ulike miljøorganisasjoner bedømmer miljøvirkningene av energigjenvinning ulikt? Det dreier seg her om et felt hvor det skulle være enkelt å få etablert et vitenskapelig basert faktagrunnlag hva gjelder miljøeffekter. Utfordringen består i å få samlet, ordnet og formidlet selve faktagrunnlaget. Her har Miljøstiftelsen Bellona

tatt et viktig initiativ og arbeider med en bredt anlagt rapport som skal beskrive miljøeffekter av avfall. Det hadde vært spennende om også de andre miljøvernorganisasjonene kunne delta i dette arbeidet.

Utslipp til luft ved moderne forbrenningsanlegg ligger med verdier 80 – 90 % under myndighetskravene for de fleste komponenters vedkommende. Utslipp av dioksiner fra forbrenning og industrielle prosesser er redusert kraftig i de senere år. Ved avfallsforbrenning er kravene for nye anlegg strammet inn fra 2,0 til 0,1 nanogram pr. normal-kubikkmeter røkgass. Slike utslippsnivåer er i henhold til ulike forskningsresultater langt lavere enn nivåer hvor akutte og/eller kroniske helse- og miljøskader ventes å oppstå.

Når Ottar Michelsen i en avisartikkel skiller mellom sorterte avfallsfraksjoner og blandede fraksjoner, er dette et område hvor en faglig belysning bør kunne rydde av veien eventuell uenighet. Såkalte "rene" brenslers gir ikke nødvendigvis lavere utslipp enn blandet avfall. Dette

bekreftes også av de prøvebrenninger som NORSAS har gjennomført for PIL. "Rene" avfallsfraksjoner er ikke rene i utslippsmessig forstand og selv ved og trevirke inneholder utslipp som kan gi miljøproblemer. Det er dette EU og etter hvert også SFT tar høyde for ved å stille både utslippskrav og krav til målinger for anlegg som benytter slike fraksjoner.

Over hele Europa etterspørres det mindre, desentraliserte anlegg som utnytter avfall lokalt og som leverer energi direkte til industri eller til nær- og fjernvarmenett. Avfall består for det meste av råstoffer som er brukt én gang og er en ressurs som kan verdutvikles. I dette bildet står norsk miljøteknologi sentralt og tilbyr løsninger som både møter økonomiske og miljømessig krav på en helt ny måte.

At en slik utvikling kan splitte natur- og miljøvernorganisasjonene er vanskelig å forstå.

Jan Gjerde,
Informasjonssjef i Energos ASA

Sjekk våre miljø@ker:

Industri på Miljøets premisser

www.moelven.com

MOELVEN
Moelven Industrier ASA

NCC

www.ncc.no

Miljørapporten
og mer om miljø;
www.hydro.com

HYDRO

Skog kan bli utslippskilde

Eksisterende skoger kan om noen tiår bli netto kilder til CO₂-utslipp, viser en ny rapport fra FNs klimapanel.

N&M Bulletin
AUDUN GARBERG

FNs klimapanel sin spesialrapport om endringer i arealbruk og skogbruk ble 8. mai godkjent på et møte i Montreal.

Skogplanting er blitt fremhevet som et mulig tiltak for å binde opp CO₂. Rapporten fra FNs klimapanel slår fast at nyplantet skog i utgangspunktet vil ta opp karbon i 20 til 50 år, eller mer. Eksisterende skoger vil sannsynligvis også fortsette å ta opp karbon i noen tiår fremover. Men etter hvert vil opptaket avta og skogene kan til og med bli en netto utslippskilde av CO₂.

Tidligere har man antatt at opptaket stiger med økende konsentrasjon av CO₂ i lufta, men det kan vise seg å bli omvendt. Enkelte planter vil kanskje ikke øke opptaket mer enn de allerede har gjort. Gjødning kan også redusere evnen til å ta opp ytterligere CO₂. Forskerne antar dessuten at høyere temperaturer setter fart på forråtnelsen. I tillegg kan klimaendringer ødelegge økosystemer, blant annet gjennom erosjon. Dermed frigis CO₂.

- Høy faglig standard

Rapporten som ble vedtatt i

Montreal var et sammendrag for beslutningstakere. Utkastet var lagt frem av klimapanelet, mens rapporten ble vedtatt linje for linje av representanter fra alle verdens regjeringer.

De største endringene kom som følge av nye data, og ble støttet av klimapanelets forskere.

Ikke enklere

Kyoto-protokollen åpner for at land kan få godskrevet aktive tiltak som skogplanting på sitt klimaregnskap. På et forhandlingsmøte i november skal man etter planen vedta regler for skogplanting som klimatiltak.

- *Gjør rapporten det enklere å få på plass regler?*

- Det er et hinder mindre, og det er viktig for forhandlingspro-

sessen at IPCC klarte å levere i henhold til bestillingen: Et faglig solid underlagsmateriale på et komplekst område. Men IPCCs formuleringer vil ikke i seg selv gjøre det lettere å fatte beslutninger. Fortsatt vil enighet om opptak i Haag i november avhenge av at en finner løsninger som er politisk akseptable på et område som oppleves som følsomt for mange land, sier Håvard Toresen i Miljøverndepartementet.

Toresen ledet den norske delegasjonen til klimapanelets møte. Han forteller at den nye regjeringen nå er i ferd med å gå gjennom mandatet til den norske forhandlingsdelegasjonen.

Hugger gammel skog?

Miljøorganisasjonene er skeptisk til skogplanting som klimatiltak. De frykter blant annet at gammel skog vil bli hugget ned, til fordel for hurtigvoksende treslag. Det kan gå ut over det biologiske mangfoldet. Det er også fare for

at skogtiltak kommer i stedet for reelle utslippsreduksjoner.

"Hvis ikke denne muligheten blir begrenset vil det være mulig å øke utslippene fra fossilt drivstoff dramatisk, i stedet for å redusere disse utslippene", skriver WWF og Greenpeace i en felleuttalelse.

Risiko

Et annet spørsmål er om nyplantede skoger vil bli stående for all fremtid.

- Man løper en risiko når man planer en skog, som under et annet politisk regime kan bli hugget ned. Denne risikoen vil variere fra land til land. Hvis land i fremtiden hugger skogen, må vi ha et system som sørger for at de blir straffet, sier Audun Rosland i Statens forurensningstilsyn. Samtidig påpeker han at det kan bli enklere å skaffe penger til å gjenreise skog i avskogede områder i utviklingsland. ■

Kalenderen

29. - 30. mai: Globalt miljøministermøte, Malmø i Sverige. Arr: FNs miljøprogram, Tlf: + 41 22 917 82 72.

5. - 9. juni: Den sjette verdenskongressen om miljø og helse, Oslo. Arr: The International Federation of Environmental Health og Forum for miljø og helse, tlf: 22 00 16 40. www.fmh.no.

15. - 16. juni: Friluftskonferanse i Sarpsborg. Arr: Oslofjordens Friluftsråd, tlf: 67 55 49 90.

15. - 18. juni: Internasjonal

konferanse om utdanning innenfor fornybare energikilder, Universitetet i Oslo. Arr: Vest-Telemark Ressurssenter, tlf: 35 07 91 00.

16. - 18. juni: Aktivitets-, salgs- og informasjonsmesse for fiskere, jegere og friluftsfolk, Kristiansand. Arr: Game & Conservation, tlf: 66 77 60 90.

31. juli - 5 august: Natur og Ungdoms (NU) sommerleir på Risøya i Aust-Agder. Arr: NU, tlf: 23 32 74 00.

24. - 29. juli: Sommerleir på Erga Gård i Rogaland, Arr:

Ingvald Erga, tlf: 51 42 81 22.

5. - 13. august: Anti-atomsykkeltur, Malmø, Sverige. Arr: Barsebäckoffensiv, tlf: + 46 042 13 83 29.

5. - 7. september: Kurs i permakultur på Erga Gård. Arr: Ingvald Erga, tlf: 51 42 81 22.

18. - 20. november: Konferanse om industriens strategi og tiltak for bærekraftig utvikling, Aalborg, Danmark. Arr: Euro Environment Secretariat: + 45 99 35 55 55. ■

Telefon 72 41 17 95
Telefaks 72 41 19 83